herpy

GEKKOER

Saltuarius cornutus

Saltuarius cornutus er en stor, nattaktiv bladhalegekko fra regnskogene i det nordøstlige Queensland i Australia. Huden ligner lavbevokst bark og er besatt med spisse knopper, halen er bred og bladformet, og tærne har klør i stedet for heftelameller. Den vil ha kjølige forhold og er en art for den erfarne holderen.

Familie: Carphodactylidae Engelsk: Northern leaf-tailed gecko Tidligere navn: *Phyllurus cornutus; Gymnodactylus cornutus*
Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**14 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog og fjellskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**60 × 40 × 80 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**20-24 °C**
Temperatur, natt	**15-19 °C**
Luftfuktighet	**55-100 %**
UVB	**Ikke nødvendig**
Vinterhvile	**10-16 °C** 8-13 uker
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**18-48 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Kull per år	**2-4**
Inkubasjon	**90-110 dager** ved 21-28 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste III**
EU-vedlegg	**Vedlegg C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Saltuarius cornutus er en stor, flattrykt gekko med trekantet hode, smal hals og lange, tynne lemmer. Ryggen er dekket av spisse knopper, og det er dem artsnavnet sikter til: *cornutus* betyr "hornet" på latin. Tegningen på huden, med grå, brune og grønnaktige flekker, ligner lavbevokst bark, og dyret er vanskelig å få øye på når det sitter stille på en stamme. Halen er bred og bladformet. I motsetning til de fleste gekkoer har arten klør på tærne og ingen heftelameller.

Kroppen blir opptil omtrent 14 cm fra snute til kloakk, og halen kan være omtrent 8 cm bred. Arten ble beskrevet i 1892 som *Gymnodactylus cornutus* og har siden stått i slekten *Phyllurus*, før den i 1993 fikk sin nåværende slekt *Saltuarius*. Slektsnavnet kan oversettes som "skogens vokter". Artsnavnet har vært brukt om en samling av flere bestander, som nå er fordelt på andre arter, så eldre beskrivelser kan handle om dyr som i dag hører til andre *Saltuarius*-arter.

Ved fare krummer gekkoen ryggen, løfter halen og vifter med den fra side til side for å flytte oppmerksomheten bort fra hodet. Den kan også åpne munnen og gå til angrep med en hvesende lyd. Halen kastes lett og vokser ut igjen, men den nye halen er bredere og flatere, med en annen farge og en kort spiss.

Arten er sjelden i terrarier, og det finnes ingen dokumentert stelleveiledning for nettopp *S. cornutus*. Stellavsnittene her bygger derfor på erfaringer med nære slektninger, nemlig *Saltuarius salebrosus* og *Phyllurus platurus*, og det framgår hvor tallene er lånt.

Utbredelse og leveområde

Saltuarius cornutus lever i det nordøstlige Queensland i Australia. Typelokaliteten er Bellenden Ker-fjellene nær Cairns, og arten er også beskrevet fra området rundt Mount Bartle Frere. Kjernen i utbredelsen ligger i de tropiske regnskogene i Wet Tropics-området mellom Cooktown og Townsville.

Eldre oversikter nevner fire adskilte bestander, blant annet på Cape York-halvøya og helt ned til Stanthorpe og det sørøstlige Queensland. Disse bestandene er i dag fordelt på andre arter, og det samme gjelder opplysninger om New South Wales. Kartet viser derfor bare det nordlige området. Funn utenfor det kan være feilregistreringer eller dyr som er bestemt til art etter den eldre, bredere oppfatningen av *S. cornutus*.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Saltuarius cornutus er en nattaktiv treboer i regnskogen. Den sitter på trestammer og klipper, der huden gjør den nesten usynlig, og den er aktiv om natten og ved kjølige forhold, når mange andre krypdyr hviler. Eldre beskrivelser som også omfatter de sørlige bestandene, angir tropisk og varmtemperert regnskog og fuktig sklerofyllskog, typisk over 750 meters høyde. Hvor stor del av dette høydespennet som gjelder bestanden i Wet Tropics, er ikke avklart.

I fjellskogene er det kjøligere enn i lavlandet, og luften er fuktig det meste av året. Den presise temperatur- og fuktighetsrytmen på artens levesteder er ikke dokumentert. Gekkoen spiser store leddyr som kakerlakker, skrukketroll og edderkopper. Hunnene legger ett eller to pergamentaktige egg i en lav rede dekket av blader og jord, og i en felles rede er det funnet opptil 14 egg fra flere hunner.

Stell

TERRARIET

Det finnes ingen dokumentert oppskrift for *Saltuarius cornutus*, så målene er lånt fra nære slektninger. *S. salebrosus* holdes to eller tre sammen i et terrarium på omtrent 60 × 40 × 80 cm (lengde × bredde × høyde), og et par *P. platurus* klarer seg i omtrent 50 × 50 × 50 cm. Bruk minst 60 × 40 × 80 cm til et par av *S. cornutus*, og velg gjerne større, fordi dyret er stort og lever på stammer.

Innred med loddrette biter av stiv bark og noen greiner, slik at dyret kan ta seg rundt i hele terrariet. Gekkoene sitter på greiner eller bark, og skjul på bakken er ikke nødvendige. Som bunnsubstrat er 1 cm fin sand eller sand blandet med kokosmold nok, men til hunner som skal legge egg, må det være et dypt eggleggingssubstrat (se avl). Terrariet skal ha god ventilasjon med åpninger både øverst og nederst, slik at luften beveger seg og ikke står stille og blir muggen.

TEMPERATUR

Arten kommer fra kjøligere fjellskog, og de nære slektningene holdes ved moderate temperaturer. *P. platurus* holdes ved 22-26 °C om dagen og omtrent 19-22 °C om natten. Siden *S. cornutus* lever høyere opp, bør temperaturen ligge i den kjøligere enden: omtrent 20-24 °C om dagen og 15-19 °C om natten. Tallene er et forsiktig anslag og ikke målt på selve arten.

Varme er den største faren. *S. salebrosus*, slektens mest varmetolerante art, tåler enkelte dager i de høye 30-årene hvis dyrene ikke står i direkte sol, men lengre tids varme over det kan være dødelig. *S. cornutus* tåler formentlig mindre. *S. salebrosus* får en varmekilde på høyst 32 °C, men ingen midt på sommeren og ingen om natten i den kjølige perioden. Til *S. cornutus* er en svak varmekilde formentlig bare nødvendig hvis rommet er kaldt. Hold terrariet unna direkte sol, og spray på varme dager, slik at temperaturen faller en grad eller to.

En kjølig hvileperiode er en fast del av holdet. Se under avl.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal svinge. Spray terrariet grundig om kvelden, slik at fuktigheten stiger mot 100 %, og la den falle til omtrent 55-60 % mellom sprayingene, slik at bark og bunn kan tørke opp. Under hvileperioden sprayes terrariet hver kveld, slik at dyrene kan drikke vanndråpene og fuktigheten ikke faller for lavt.

Til *S. salebrosus* anbefales en kraftig spraying to til tre ganger i uken utenom hvileperioden, men *S. cornutus* fra fuktig regnskog skal formentlig sprayes oftere. Bunnen må ikke være konstant våt, for det gir mugg og hudproblemer. Dårlig fuktighet kan gi problemer med hudskifte, som alle artene i slekten er utsatt for.

LYS OG UVB

Arten er nattaktiv og lever skjult om dagen, og for slektningene nevnes ingen UVB-belysning. UVB er derfor ikke nødvendig for *Saltuarius cornutus*, men et svakt lys i dagtimene med en fast døgnrytme er naturlig. Bruk ikke sterke spotlamper og ikke farget nattlys, og hold terrariet mørkt om natten. Terrariet skal ha skyggefulle partier, og direkte sol må ikke treffe det.

Har du likevel et svakt UVB-lys, så gi alltid dyret mulighet til å trekke seg i skygge.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten lever av store leddyr som kakerlakker, skrukketroll og edderkopper, og i terrarier fungerer vanlige fôrinsekter som sirisser og kakerlakker. Hos *S. salebrosus* fôres det tre ganger i uken i avlssesongen, og annenhver til hver tredje uke om vinteren. Hos *P. platurus* må insektene høyst være på størrelse med hodet til dyret.

Pudre fôret jevnlig med kalk og multivitamin, og gi bare to til tre insekter per dyr ved hver fôring, slik at de ikke blir for tykke. Halen brukes til å lagre fett og er et godt tegn på formen til dyret. Fjern rester neste morgen.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Saltuarius cornutus er en rolig, skjult og nattaktiv art som sitter stille på bark i dagtimene. Den er ikke et dyr som skal håndteres, og den kan bli stresset av å bli tatt opp. Hold håndteringen på et minimum og aldri i halen, som den kaster.

I naturen sees dyrene ofte alene om natten, men flere kan dele samme sprekk om dagen. I fangenskap holdes beslektede arter parvis eller i små grupper med bare én hann per terrarium. Hold øye med dyrene, og del dem hvis den ene blir større eller dominerer den andre.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene har en tydelig hemipenis-bule ved halerota, som hunnene mangler. Hos *P. platurus* settes dyrene først i avl når de er minst 18 måneder gamle og veier minst 18 g. *S. salebrosus* vokser langsomt og blir først kjønnsmoden etter 3-4 år. For *S. cornutus* er alderen ikke dokumentert, men den antas å ligge i det intervallet.

PARRING

Hos beslektede arter utløses avl av en kjølig hvileperiode på to til tre måneder. For *P. platurus* sulter man først dyrene i en uke mens temperaturen holdes stabil, og senker deretter dagtemperaturen med 2-3 grader om dagen til omtrent 10-16 °C. Hvileperioden varer to til tre måneder med daglig spraying, og dyrene spiser ikke i perioden. Etter perioden heves temperaturen over en uke til normalen, og det fôres igjen.

Ta et dyr ut av hvileperioden hvis det går ned mer enn noen få gram. Paringer sees sjelden. Tallene er lånt fra *P. platurus* og er ikke dokumentert for *S. cornutus*.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger som regel to egg om gangen, og i naturen er ett eller to egg dokumentert. Hos beslektede arter legges to til fire kull per sesong med omtrent en måned imellom, og eggleggingen begynner først sent i sesongen, fra midten av oktober for *S. salebrosus*. Hunnen graver en rede i fuktig bunn, legger eggene i midten og dekker dem til.

Gi hunnen et dypt eggleggingssubstrat av fuktig torv eller kokosfiber, 8-10 cm dypt, som klumper seg, men ikke er vått. Det må aldri tørke ut. Hunnen kan sitte på reden og vokte den. Hun virker tynnere etter leggingen, og de to hvite ovalene man kan se gjennom buken, er borte.

INKUBASJON

Fjern eggene fra reden, og inkuber dem i en blanding av perlitt og vann i forholdet 1:1 etter vekt. Hos *P. platurus* inkuberes det ved 21-22 °C, og hos *S. salebrosus* ved 26-28 °C. Hos *P. platurus* anbefales ikke over 25 °C, fordi høy temperatur kan drepe fostrene, så vær forsiktig i den varme enden for *S. cornutus*.

Klekkingen skjer etter omtrent 90-110 dager avhengig av temperaturen, hos *S. salebrosus* opptil 100 dager. Betydningen av temperaturen for kjønnet er ikke avklart. Tallene er lånt fra beslektede arter og ikke dokumentert for *S. cornutus*.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene skifter hud nesten straks etter klekkingen. Hold dem i et lite terrarium, for eksempel 15 × 15 × 25 cm, innredet som de voksnes, med kjøkkenpapir som bunn og en bit korkbark som skjul. Spray annenhver dag, og tilby det første fôret to til tre dager (*P. platurus*) til omtrent ti dager (*S. salebrosus*) etter klekkingen.

Gi små insekter, ikke større enn hodet til dyret, pudret med kalk og multivitamin, og bare to til tre per dyr. Ungene spiser lite de første ukene og tar deretter godt til. Klekte søsken kan som regel holdes sammen, men skill dem hvis den ene blir større eller dominerer. Arten vokser langsomt.

Helse og vanlige feil

Det finnes ingen dokumenterte sykdomsoversikter for *Saltuarius cornutus*, så listen bygger på erfaringer fra beslektede arter. De typiske feilene er:

- For høye temperaturer, særlig på varme sommerdager. Lengre tids varme i de høye 30-årene er dødelig for slektningene, og *S. cornutus* tåler formentlig mindre. Hold terrariet kjølig og i skygge.
- For tørr luft, som gir problemer med hudskifte, der hudrester blir sittende fast på tær og halespiss.
- Konstant våt bunn og stillestående luft, som gir mugg og hudproblemer.
- Kalkmangel hvis fôret ikke pudres med kalk og vitaminer.
- Vekttap under den kjølige hvileperioden. Ta et dyr ut av perioden hvis det går ned i vekt, og bygg det opp igjen.

Halen er et godt tegn på formen til dyret, fordi den lagrer fett. Kontakt veterinær med erfaring på krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser eller ser slapt ut.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.